

EMEKLİLER NE YAPACAK?

26 Temmuz 2023

Yıldırım Koç

Sosyal Güvenlik Kurumu'nun Nisan 2023 verilerine göre, Türkiye'de emekli-dul-yetim sayısı 14.255.666. Emekli aylıklarındaki parasal artışlar (ve gerçek aylıklardaki düşüşler), en azından bu kadar insanı etkiliyor.

1 Temmuz 2023 tarihinde bu aylıklara yapılan zam, TÜİK'in gerçekleri yansıtmayan TÜFE verilerine göre uygulandı. TÜFE artışının üstüne bir ek zam da yapıldı; ancak emekli aylığı 7500 liranın altında olup da hazine yardımı sayesinde 7500 liraya ulaşanların maaşlarına yapılan zam, hazine yardımı yokmuşçasına hesaplandı. Yüzbinlerce kişi, yüzde 25 zamdan yararlanamadı; birkaç yüz liralık zamlarla yetinmek zorunda kaldı. Özetle; 14 milyondan fazla emekli-dul-yetim, çok ciddi bir MUTLAK YOKSULLAŞMA sürecini yaşıyor.

Emekliler işçilerden farklıdır.

İşçiler bir eylem yaptıklarında, işten atılma, kıdem tazminatını yakma, kara listeye alınarak belki aylarca iş bulamama riskini göze alırlar.

Emeklilerin böyle bir riski yoktur. Emekli aylıklarının artırılması için mücadele etti diye emeklinin emekli aylığı kesilmez, emekliliği sona erdirilmez.

O zaman şu soruyu sormak gerekiyor: Emekliler niçin sessiz? Emeklilerin dernekleri ve sendikaları var. Geçmişten farklı olarak, günümüzde sosyal medya üzerinden haberleşiyorlar. Bu kanalı da kullanarak mücadele örgütleyebilirler. Niçin tepki vermiyorlar?

Birinci neden, dağın arkasındaki umut.

Nasreddin Hoca eşeğini kaybetmiş. Eşeğini ararken bir taraftan da türkü söylüyormuş. Görenler, "hayırdır, hoca," demişler, "eşeğini kaybettin ama keyfin yerinde. Bu ne iş?"

Nasreddin Hoca, "bir şu dağın arkasında umudum var," diye yanıtlamış. "Orada da bulamazsam seyreyleyin siz bendeki gümbürtüyü."

Bizim emeklilerimiz umutlarını yılbaşına bağladılar. Yılbaşına kadar dayanabilirlerse, sorunları aşabileceklerini düşünüyorlar.

50 yıllık iktisatçıyım. Devletin resmi verilerini de kullanarak, gelişmeleri izlemeye çalışıyorum.

Gördüğüm şu: Bu zamlarla emeklilerin gerçek aylıkları (aylıklarının satınalma gücü) yılbaşına kadar epey hızlı bir biçimde düşürülecek. Yılbaşında büyük bir zam verilecek. Yerel seçimlerden sonra 4 yıl yeni seçim yok. Ondan sonra da emeklilerin hayat şartları, bugüne kadar yaşamadıkları kadar kötüleşecek. SGK ve merkezi yönetim bütçe verilerini izlediğinizde, bu gerçeği görebiliyorsunuz.

Türkiye'de işsizlerin ve emeklilerin örgütlü bir biçimde tepki gösterme geleneği ve alışkanlığı yok. Pek de ihtiyaçları olmadı. Seçimden seçime sağlanan olanaklarla, idare edip gittiler. Ancak Türkiye ekonomisinin bugün içinde bulunduğu büyük sorunlar, bu yolla durumun kurtarılabilmesini imkansız kılıyor. Rahmetli Demirel'in ifadesiyle, turpun büyüğü heybede. Bugün hâlâ emeklilerin iyi günleri. Kredi kartları ve tüketici kredileriyle henüz idare edebiliyorlar. Ancak 2024 Mart'ından sonra esas büyük sıkıntı yaşanacak.

Benim bütün ömrüm bizim insanlarımızı anlama çabasıyla geçti. İnsanlarımızın "balık hafızalı" olduğu iddialarına kesinlikle katılmıyorum. Aziz Nesin'in halkımızın zeka düzeyine ilişkin iddialarının da son derece yanlış olduğunu düşünüyorum. Halkımız öyle "bir hırka, bir lokma" anlayışıyla da hareket etmiyor.

İnsanlarımız, yüzyılların getirdiği büyük bir birikimle, son derece ihtiyatlı. Arzuladığı sonuçlara en az risk alarak erişebilme yeteneğine sahip. Son derece gerçekçi. Adam ve siyasi parti kullanma konusunda da olağanüstü yetenekli.

Böyle yaklaştığımda, yaşadığımız yoksullaşmaya rağmen, büyük emekli kitlesinin 2024 Mart'ına kadar kitle eylemlerine başvuracağını düşünmüyorum. Dağın arkasındaki umut hâlâ geçerli. Ancak emekli örgütleri, bu konulardaki çalışmalarını, kısa vadede büyük sonuçlar beklemeden, sürdürmeli.

Emeklilerin mücadelesinin kitleselleşmesi, ancak mücadele etmekten başka çarelerinin kalmadığı zaman gündeme gelecek. O da 2024 Mart'ından sonra.

Bir emekli olarak gelişmeleri ben de yakından izliyorum, benim konumumda olanları anlamaya çalışmayı sürdürüyorum.